

„Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos nacionalinės koncepcijos parengimas: kreditų harmonizavimas ir mokymosi pasiekimais grindžiamų studijų programų metodikos kūrimas bei diegimas“

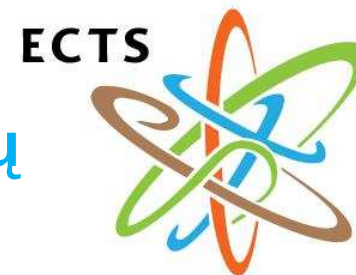

Dalykinių kompetencijų plėtotės metodika

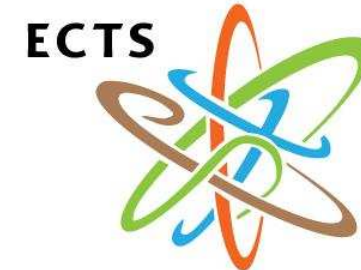
Pranešėja Jurgita Zabulytė Kupriūnienė

Nustatant socialinio darbo krypties studijų programose ugdomų dalykinių kompetencijų sąrašą svarbūs šie aspektai (1):

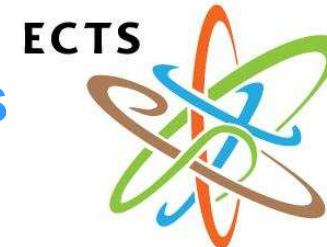

- Socialinio darbo profesijos laukas nacionalinėje ir tarptautinėje erdvėje bei jį reglamentuojantys teisiniai dokumentai;
- Bendrųjų kompetencijų žemėlapis, grįstas Europos kvalifikacijų sąranga aukštajame moksle;
- Socialinio darbo krypties studijas reglamentuojantys nacionaliniai ir tarptautiniai dokumentai;
- Tarptautinės į studentą (studijų rezultatus) orientuotų studijų organizavimo patirties pavyzdžiai;
- Akademinio personalo, darbdavių, studentų ir kitų socialinių partnerių nuomonių tyrimų rezultatai.

Nustatant socialinio darbo krypties studijų programose ugdomų dalykinių kompetencijų sąrašą svarbūs šie aspektai (2):

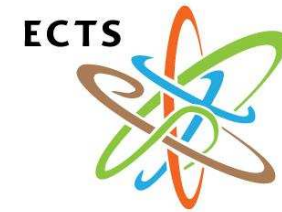
- Nacionaliniai ir/ar tarptautiniai socialinio darbo profesijos tyrimai;
- Socialinio darbo profesionalų rengimas ir darbo rinkos poreikiai yra organiškai susieti, todėl labai svarbu, jog studijų programos ne tik atlieptų darbo rinkos poreikius, bet taip pat ir suponuotų socialinio darbo kaip profesijos vystymąsi;
- Rengiant studijų programose ugdomų dalykinių kompetencijų sąrašą, pageidautina, jog **kompetencijos ir studijų rezultatai būtų formuluojami remiantis naujausiais socialinio darbo tyrimais ir įrodymais grįsta praktika** (*Evidence-based practice (EBP)*).

Nacionalinių ir tarptautinių dokumentų taikymas nustatant dalykines kompetencijas

- studijų programas reglamentuojantys teisiniai dokumentai;
 - *Remiantis pirmos pakopos studijų programas reglamentuojančiu aprašu, socialinio darbo studijų krypties reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro iki aprašo įsigaliojimo, taikomas laipsnį suteikiančioms pirmosios pakopos koleginiams ir universitetiniams socialinio darbo studijų programoms tiek, kiek neprieštarauja aprašui, todėl, **aktualu įvertinti socialinio darbo krypties reglamento atitikimą aprašui.***
- Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų lygmenys;
- tarptautiniais socialinio darbo programų standartai.

Pasauliniai standartai socialinio darbo išsilavinimui ir profesijai (1)

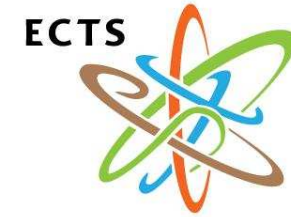

Socialinio darbo studijų programų rengėjams ir vykdytojams vienas iš svarbiausių tarptautinių dokumentų, reglamentuojančių studijų programų turinį ir sąlygas jų įgyvendinimui yra 2004 metais **Tarptautinės socialinių darbuotojų federacijos (IFSW)** ir **Tarptautinės socialinio darbo mokyklų asociacijos (IASSW)** priimti

Pasauliniai standartai socialinio darbo išsilavinimui ir profesijai
(GLOBAL STANDARDS FOR THE EDUCATION AND TRAINING OF THE SOCIAL WORK PROFESSION, 2004)

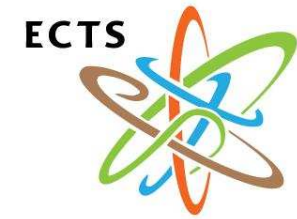
Pasauliniai standartai socialinio darbo išsilavinimui ir profesijai (2)

Šiame dokumente nurodomi tokie esminiai programos turinio elementai:

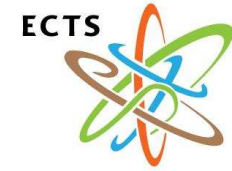
- **socialinio darbo profesijos sritis**, akcentuojant socialinio darbo ir socialinės gerovės teorijas, darbą su skirtingumais, kritinį mąstymą ir kt.;
- **socialinio darbo profesionalo sritį**, akcentuojant kritiškai reflektuojančio praktiko parengimą, asmeninių ir profesinių vertybių santykį, ugdymą profesionalo, gebančio naudotis praktine išmintimi, tvarkytis su netikrumu ir kompleksinėmis situacijomis ir kt.;
- **socialinio darbo metodų sritis**, akcentuojant socialinio darbo procesą ir jo sudedamąsias dalis, tyrimų metodų išmanymą ir taikymą ir kt.;
- **socialinio darbo profesijos paradigmos apibrėžimas**, akcentuojant vadovavimąsi etiniais principais, nepakantumą nelygybei ir visų formų diskriminacijai ir kt.

Pasauliniai standartai socialinio darbo išsilavinimui ir profesijai (3)

- Dokumente taip pat pripažįstamas **socialinio darbo profesijos kontekstualumas**, tad naudojantis dokumente pateikta medžiaga, programų kūrėjai turi persvarstyti, koku būdu nurodyti teiginiai tinka Lietuvos kontekste;
- Nežiūrint nacionalinės specifikos, šio dokumento medžiaga yra svarbi sudarant dalykinių kompetencijų sąrašą ir jų plėtojimą apibūdintą studijų siekiniais.

Akademinio personalo, darbdavių, studentų ir kitų socialinių partnerių nuomonių tyrimai (1)

Darbdavių tyrimas atskleidžia daugelį studijų programos dalykinių kompetencijų nustatymui svarbių charakteristikų:

PIRMA- nustatoma veiklos sritis, kuriose dirba programų absolventai.

- Pav., atliktas darbdavių tyrimas parodė, kad 76 proc. absolventų dirba savivaldybės ar nevyriausybinėse organizacijose teikiančiose socialines paslaugas, be to, viešasis sektorius – dominuoja. Dauguma absolventų dirba mažose ar vidutinėse įstaigose. Trys ketvirtadaliai absolventų dirba didmiesčiuose. Tai leidžia manyti, kad nustatant dalykines kompetencijas reikia orientuotis į gebėjimus, svarbius paslaugų teikimui viešajame sektoriuje, atsižvelgiant į įstaigų dydį ir teritorinį išdėstymą. Darbas mažose (10–49 darbuotojai) ir vidutinėse (50–249 darbuotojai) įstaigose reikalauja organizacinės elgsenos, personalo valdymo, vadovavimo ir/ar žmogiškųjų išteklių valdymo gebėjimų.

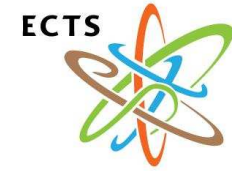
Akademinio personalo, darbdavių, studentų ir kitų socialinių partnerių nuomonių tyrimai (2)

ANTRA- galima išsiaiškinti, kokias programas baigę absolventai yra geriausiai pasirengę darbo rinkai

- Darbdavių tyrimo rezultatai parodė, kad geriausiai darbdaviai vertina magistro programos absolventų pasirengimą darbui, kiek prasčiau bakalauro. Prasčiausiai vertinamas profesinio bakalauro programų absolventų pasirengimas darbui. Tokį rezultatą galima interpretuoti įvairiai, bet vienas iš paaiškinimų galėtų būti - profesinio lauko specifika, kada to paties sudėtingumo darbą dirba visi socialinio darbuotojo kvalifikaciją įgiję absolventai. Tikėtina, kad antros pakopos absolventai tokiu atveju demonstruoja geresnį pasirengimą. Kita vertus, tai rodo socialinio darbo krypties dviejų studijų pakopų aktualumą.

Akademinio personalo, darbdavių, studentų ir kitų socialinių partnerių nuomonių tyrimai (3)

TREČIA svarbi charakteristika, kurią leidžia nustatyti darbdavių tyrimas, tai dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas

–Remdamiesi socialinio darbo profesijos nacionaline ir tarptautine samprata, teisiniais socialinio darbo profesiją reglamentuojančiais dokumentais, akademinio darbo patirtimi, kitų tyrėjų atliktų tyrimų rezultatais ir kt. tyrėjai sudarė dalykinių kompetencijų sąrašą, kuris buvo pateiktas darbdavių vertinimui. Tuning projekte, tą patį sąrašą rekomenduojama pateikti ir programos absolventams.

–Socialinio darbo krypties kompetencijų plėtotės metodikos rengėjų atliktame tyrime sudarytas 38 dalykinių kompetencijų ar gebėjimų sąrašas buvo pateiktas darbdavių vertinimui. Didžioji dauguma darbdavių (80%) 32 iš sąrašo pateiktų kompetencijų įvertino kaip svarbias ir labai svarbias ir tik 3 kompetencijas 38 procentai ir mažiau darbdavių nurodė, kaip nesvarbias ar visai nesvarbias. Remiantis darbdavių tyrimu, Metodikos rengėjai suformulavo 8 dalykines kompetencijas, kurių pagrindu, galima kurti studijų siekinius.

Socialinio darbo dalykinių kompetencijų pavyzdžiai

1 kompetencija. Išmano teorijas ir žinias apie žmogaus elgesį ir raidą bei socialinę aplinką ir struktūras, ypatingai akcentuojant žmogaus sąveiką su aplinka ir biologinių, psichologinių, socialinių-struktūrinių, ekonominių, politinių, kultūrinių ir dvasinių veiksnių poveikį žmogaus elgesiui ir raidai, skatinantį ar (ap)ribojantį žmogaus gerovę ir socialinį funkcionavimą.

2 kompetencija. Geba atlikti įvertinimą, kurti santykius, veikti tikslingai ir organizuoti pagalbos procesą, teikiant socialinę paramą ir tyrimais grįstą intervenciją darbe su asmeniu, grupe, šeima, organizacija ar bendruomene.

3 kompetencija. Veikti etiškai priimant reikiamus sprendimus, taikant socialinio darbo vertybes, etikos principus, žinias ir įgūdžius bei įstatymus, susiduriant socialine, politine ir ekonomine neteisybe bei siekiant optimalios asmens ir visuomenės gerovės.

4 kompetencija. Naudoti ir vertinti savo pačių praktinę patirtį dalyvaujant tyrimuose, ir naudoti tyrimų rezultatus gerinant praktiką bei atlikti taikomuosius tyrimus, naudojant tinkamas tyrimo paradigmas ir etinius požiūrius bei kuriant socialinio darbo žinias ir plėtojant socialinio darbo praktiką.

Socialinio darbo dalykinės kompetencijos ir studijų siekiniai

- **Dalykinėms kompetencijoms plėtoti, studijų programose formuojami studijų siekiniai**, kuriais plėtojamos kompetencijos skirtingose studijų pakopose.
- Formuluoiant pirmos pakopos studijų siekinius buvo atskirti profesinio bakalauro ir bakalauro kvalifikaciją suteikiančių studijų siekiniai, nors kai kurie panašumai yra akivaizdūs. Laikomasi prielaidos, kad formuluoiant aukštesnės pakopos studijų programos studijų siekinius, žemesnės pakopos studijų rezultatai yra integrali pirmųjų dalis.

Socialinio darbo dalykinės kompetencijos ir studijų siekinių sąsajos

2 kompetencija. Geba atlikti įvertinimą, kurti santykius, veikti tikslingai ir organizuoti pagalbos procesą, teikiant socialinę paramą ir tyrimais grįstą intervenciją darbe su asmeniu, grupe, šeima, organizacija ar bendruomene.

Profesinis bakalauras	Bakalauras	Magistras
<p>SS 2.1 Demonstruoti efektyvią verbalinę ir neverbalinę komunikaciją teikiant pagalbą asmeniui, šeimai, grupei, organizacijai, bendruomenei ir darbe su kolegomis.</p> <p>SS 2.2 Taikyti skirtingus pagalbos metodus, tikslingai veikiant sudėtingose praktinėse situacijose.</p>	<p>SS 2.1 Analizuoti pagalbos proceso poveikį, teikiant socialinę paramą ir tyrimais grįstą intervenciją darbe su asmeniu, grupe, šeima, organizacija ar bendruomene.</p>	<p>SS 2.1 Integruoti skirtingus žinių šaltinius, įskaitant moksliniais tyrimais grįstas teorijas ir praktinę išmintį veikiant kompleksinėse praktinėse situacijose.</p> <p>SS 2.2 Pagrįsti skirtingų praktikos modelių taikymą, teikiant socialinę paramą ir tyrimais grįstą intervenciją darbe su asmeniu, grupe, šeima, organizacija ar bendruomene.</p>

Socialinio darbo dalykinės kompetencijos ir studijų siekinių sąsajos

<p>5 kompetencija. Inicijuoti ir įgyvendinti inovatyvias socialinių problemų prevencijos programas ir socialinės pagalbos strategijas, siekiant socialinio teisingumo ir asmens bei visuomenės gerovės.</p>		
Profesinis bakalauras	Bakalauras	Magistras
<p>SS 5.1 Identifikuoti socialines problemas bei gebėti kūrybiškai parengti ir realizuoti socialinius projektus siekiant jų sprendimo vietos bendruomenėse.</p>	<p>SS 5.1 Sistemiškai vertinti socialines problemas bei gebėti parengti ir realizuoti socialinius projektus, siekiant jų sprendimo vietos bendruomenėse ir nacionaliniuose lygmenyse.</p>	<p>SS 5.1 Inicijuoti ir kurti inovatyvias socialinių problemų sprendimo strategijas siekiant jų sprendimo vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.</p>

Pabaigai

- Atkreiptinas dėmesys, jog socialinio darbo dalykinių kompetencijų ir studijų siekinių sąrašai ir formuluotės rengiamoje *Socialinio darbo studijų krypties kompetencijų plėtotės metodikoje* nėra baigtinis ar pavyzdinis standartas, kurio privalėtų laikytis socialinio darbo programų kūrėjai ir įgyvendintojai;
- Šios metodikos tikslas buvo pateikti principus, kaip dalykinės kompetencijos turėtų būti formuluojamos ir koks jų santykis su studijų siekiniais;
- Laikantis studijas reglamentuojančių nacionalinių ir tarptautinių dokumentų, programų rengėjai patys gali spręsti, kokia ir kokios šalies geroji patirtis jiems yra priimtina, atsižvelgiant į vietinį ar nacionalinį kontekstą.

Děkoju už děmesj